

Brev til redaktøren

Kommentarer på inntil 400 ord, eventuelt knyttet til tidligere publisert stoff, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no. Redaksjonen forbeholder seg retten til å foreta redaksjonelle endringer.

Parametere og språklig slendrian

Torgeir Bruun Wyller & Eva Skovlund ønsker i Tidsskriftet nr. 7/2004 å fastslå at «parameter» er et statistisk begrep, en konstant i en matematisk formel og ikke noe annet (1). Jeg tror de her glemmer at matematikere og statistikere ikke alltid har enerett på ordene de bruker. «Divisjon» kan både bety en militær enhet og det matematiske begrepet «å dele». «Formel» kan bety matematisk formel, kjemisk struktur eller en teknisk spesifikasjon for biler i konkurransekjøring. «Differensial» finner vi både i biler og i ekvasjoner. Når hæren snakker om en divisjon, er det ikke språklig slendrian eller uriktig bruk av en matematisk term. «Termer» kan forresten bety så vel matematiske termer som antikke romerske bad.

Sigrunn Tømmerås skrev klokt i Dagbladet 15.4.2004, i en helt annen debatt: «Språk har ikke en iboende, essensiell betydning, som noen få «eier». Som aktive skapere av mening er vi mennesker med på å forme og omforme språket.»

Parameter er et ord som blir brukt i forskjellige sammenhenger uten at man derfor kan si at én betydning er riktig og de andre er feilaktige. Ifølge Gyldendal og Aschehougs Store Norske Leksikon har parameter en annen betydning innenfor fysikken, og tre forskjellige betydninger innenfor krystallografiteknikken samt enda en betydning i dataprogrammer. Dessverre vet jeg ikke nok om disse tingene for å kunne utdype dette. Programspråksbetydningen og ikke den statistiske termen er den hyppigst siterte på Internett dersom man gjør et søk med Google.

En allmennspråklig, ikke-matematisk betydning av parameter (para = ved siden av, meter = måler) er «et mål som ikke måler foreteelsen i seg, men noe ved siden av som sier noe om tilstanden til det man egentlig vil måle». Slik sett er CRP, SR og kroppstemperatur typiske parametere. De måler ikke infeksjon i seg, men kan gi oss en pekepinn på hvor mye infeksjon der er.

Et annet eksempel kan være at vi vil vite hvor fin sommeren var i fjor. For å få vite det må man bruke parametere, ettersom selve begrepet «fin sommer» ikke er direkte målbart i seg. Gjennomsnittstemperaturen i fjor sommer er en parameter for hvor fin sommeren var, men sier selvfølgelig ikke alt om hvordan sommeren var.

«Das Ding an sich» får vi ikke se, men gjennom parametere kan vi få en oppfatning om tingen.

Peter Wetterberg
Ålesund

Litteratur

1. Wyller TB, Skovlund E. Korrelerte parametere og annen språklig slendrian. Tidsskr Nor Lægeforen 2004; 124: 973.

T.B. Wyller & E. Skovlund svarer:

Vi har ingenting imot at forfattere som skriver i Tidsskriftet om krystallografi, fysikk eller dataprogrammering bruker ordet parameter i henhold til disse fagenes terminologi. Men praktisk talt alle leger som bruker dette ordet, bruker det i en statistisk sammenheng. Da forventer vi også at det håndteres statistisk korrekt (1).

Torgeir Bruun Wyller
Tidsskriftet

Eva Skovlund
Seksjon for medisinsk statistikk
Universitetet i Oslo

Litteratur

1. Altman DG, Bland JM. Variables and parameters. BMJ 1999; 318: 1667.

Røyking og verdighet

I Tidsskriftet nr. 7/2004 svarer Lasse Efskind (1) på mitt innlegg om røyking og legers verdighet (2) i samme nummer.

Det er positivt å registrere at Efskind har sympati for alle dem som plages av passiv røyking, og at han er for at man slutter å røyke. Resten av hans tilsvare består av to hovedelementer: en «diagnose» av mitt «personlige problem» og argumenter som er ment å skulle begrunne hans lansering av et «antiautoritært forum» og røykerom på sykehus.

Mitt innlegg (2) var ikke skrevet for å få en diagnose, verken midlertidig eller endelig, av mine plager som følge av passiv røyking. De plagene er reelle for et stort antall mennesker og er naturligvis ikke begrenset til meg. En internasjonal oppsummering av forskningsresultater viser at passiv røyking kan forårsake dødelige hjertesykdommer, lungekreft, plager og infeksjoner i nese og mellomøre og irritasjon av slimhinner i øyne, nese og svelg. I tillegg skaper giftstoffene nye astmatikere

og forverrer situasjonen for dem som har astma fra før. Miljøvernmyndighetene i California har beregnet at forurensning fra passiv røyking forårsaker mellom 40 000 og 60 000 dødsfall årlig i USA. Personlig har jeg ikke vært i et for sterilt miljø i oppveksten, snarere tvert imot.

Efskind bruker begreper som «livsnyttelse», «personlig frihet», «livet skal også leves» og «selvrådrett» (1). Dette er positive ord som er ment å skulle underbygge relevansen og holdbarheten i hans argumentasjon. Når konsekvensene av individuell livsnyttelse, personlig frihet, selvrådrett osv. fører til at andre må lide og dø altfor tidlig, da forstår de fleste fornuftige mennesker at Efskind kommer med hule argumenter. Jeg drister meg til en uanmodet diagnose: Jeg kjenner Efskind som en person med et årelangt antiautoritært følelsesmessig engasjement. Det får meg til å mistenke at det kan være sterke psykiske komponenter i hans iver etter å tillate røykeforurensning. I denne saken bør dokumenterte skadevirkninger være det viktigste. Det er kanskje på tide at den gamle aksjonisten også bruker sin tid som medmenneske og lege til å redde andre fra røykingens svøpe.

Marianne Solli
Grimstad

Litteratur

1. Efskind L. Røyking og legers verdighet. Tidsskr Nor Lægeforen 2004; 124: 983.
2. Solli M. Røyking og legers verdighet. Tidsskr Nor Lægeforen 2004; 124: 983.

Er dr. Stockmann passé?

Jeg har aldri hevdet, og langt mindre ment, at dr. Stockmann er passé, som Knut Arne Holtedahl kan gi inntrykk av (1). Tvert imot skrev jeg at «dr. Stockmann er en person som engasjerer også i dag» (2).

Men *En folkefiende* kan leses på mange måter, og det er god grunn til å spørre om dr. Stockmann er et godt forbilde for samfunnsmedisinsk arbeid i dag. Jeg kritiserer ikke dr. Stockmann fordi han hadde idealer eller var brysom. Dr. Snow var så definitivt heller ingen enkel person (3). Men det kan ikke være helt uten relevans at dr. Stockmanns store innsats ikke førte til noen endringer i byens vannforsyning. Holtedahl mener vel ikke at gode intensjoner er viktigere enn synlige resultater? Enten vi liker det eller ei – det er ofte høyst jordnære og iblant overraskende forhold som styrer